

УДК 7.01:72«20»

ІРРАЦІОНАЛЬНА ФІЛОСОФСЬКА ОСНОВА ЛЬВІВСЬКОГО МОДЕРНІЗМУ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ

Перетятко Д.Ю.

Львівська національна академія мистецтв

У цій статті розглядається процес зміни раціоналістичного світогляду на ірраціоналістично-філософську парадигму у кінці XIX ст. – 30-х роках XX ст. що радикально вплинула на зміну естетичних критеріїв у Європі. Ця зміна виразно проявляється в епоху модернізму в архітектурному мистецтві Львова, який у той час був центром провінції Австро-Угорщини, а згодом одним із культурно-мистецьких центрів Польщі.

Ключові слова: філософія, ідеалізм, матеріалізм, раціоналізм, ірраціоналізм, ідея, життєвий світ, сутність, феноменологія, існування, інтуїція, віталізм, історизм, екзистенціалізм, трансценденція, ар деко, функціоналізм.

Постановка проблеми. Найвні на сьогодні дослідження виникнення і розвитку сучасного мистецтва від початку XX ст. майже не торкаються філософської «колиски» мистецтва епохи модернізму якою стала новітня ірраціональна філософія. Про потребу дослідження появи, розвитку і сучасного стану ірраціонально-філософської основи мистецтва і культури свідчать нинішні чисельні підміни справжніх культурно-мистецьких категорій маскульоурою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій на цю тему показав відсутність ґрунтовних дослідження теми філософських передумов епохи модернізму в Європі. Є ряд ґрунтовних праць та що стосуються загальної філософії XX ст. та філософії мистецтва, але ніким не було широко розглянуто взаємодію соціокультурних процесів та філософських тенденцій що мали місце на початку XX ст. у культурно-мистецькому середовищі.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Виявлено чіткий взаємозв'язок між змінами тенденцій у соціокультурному та архітектурно-мистецькому середовищах епохи модернізму, підґрунттям якого стала філософська основа, побудована на ідеях екзистенціалізму.

Формулювання цілей статті. Визначення впливу ірраціоналістичної філософії, що прийшла на зміну світоглядному раціоналізму в Європі у 10-30-х роках XX ст. і поклікала до життя сутність мистецтва і особливо архітектури європейських міст у міжвоєнному періоді.

Виклад основного матеріалу. У сімдесятих роках XIX ст. видавалось, що механістичний і відверто матеріалістичний раціональний еволюціонізм залишиться провідним філософським вченням у Європі, захоплений науковими відкриттями, особливо у сфері природничих наук. Та вже біля 1890р. можна було спостерігати повернення до ідеалізму – спочатку в Англії і згодом у Німеччині у вигляді «неокантіанства», і у Франції як «неокритицизм». Однак поряд з цими напрямками до кінця XIX ст. продовжували існувати позитивістські та еволюціоністичні течії. Зміна раціоналістичного напрямку на ірраціоналістичний у європейській філософії значною мірою була інспірована всеохоплюючою криза, викликаною глибокими зрушеннями в соціальній сфері, важкими економічними чинниками, радикальними інноваціями у мистецтві, помітним розколом у царині релігії. Криза Ньютонівської фізики, суб'єктивізм наукових систем виклика-

ли розвиток емпіріокритицизму. Представником школи емпіріокритицизму вважається доктор Зигмунд Фрейд, котрий за принципом еволюційного механіцизму висунув тезу про те, що життя свідомості – це результат чисто механістичної гри «несвідомого», а всі вищі психічні явища він пояснював як «сублімацію» еротичного імпульсу.

У центр уваги філософського інтересу стає людська особистість. Фактично, детерміністська філософська картина світу XIX ст., поклікала нових мислителів порятувати права життя людського індивіда та духовних цінностей.

До кінця XIX ст. на противагу провідним філософським течіям, що сповідували підкреслений раціоналізм в ставленні до емпіричного світу, небажання досліджувати сферу дійсності «по той бік явищ», визнавали виключно моністичну тенденцію, скеровану на розчинення людського особистого буття в абсолюті або у загальному розвитку, формуються два значних філософських напрямки – ірраціоналістичний та метафізичний.

Провідною фігурою ірраціоналізму був Артур Шопенгауер. Для нього абсолютотом стає не розум (це лише інструмент), а ірраціональна «сліпа» Воля. Всесвітня Воля є істинною причиною світу в цілому, свона – первинна сутність, а людська воля – один з проявів вітального пориву, що еманує із Всесвітньої Волі і несе лише страждання і біль. Кінцева мета людини – нірвана, повний спокій і відокремленість, якої можна досягти ніби шляхом зворотньої еволюції, підіймаючись від особистого до загальносвітового джерела. Таку місію може здійснити мистецтво на рівні надіндивідуального натхнення, але найближче до нірвани підводить релігія через схиму, аскетизм, самозречення. Шопенгауер відводить релігії і мистецтву безумовний пріоритет перед наукою у осягненні витоків буття [17, с. 302-344].

Виключним і несподіваним в процесі світової еволюції видається поява ще у середині XIX ст. предтечі екзистенціалізму, однієї з провідних філософських течій XX ст., – датського релігійного мислителя Серена Кьєркегора, котрий поставив у центр уваги буденне життя (existential) людини і збереження стосунків людини з Богом.

На шляху до Бога людина проходить три стадії: естетичну, етичну і релігійну. Відмовляючись від осягнення істини свого існування на естетичній стадії, людина досягає емоційної повноти, пов'язаної з відчаєм. Але цей відчай ще не істинний – лише на етичній стадії він стає істинним

і приводить людину до усвідомлення релігійного значення своєї особи [16, с. 72-103].

Незважаючи на появу нових філософських ідей, на самому початку XX ст. ще активні філософи матеріалістичного світогляду та ідеалізму, які представляють дві течії – філософію матерії та філософію ідеї.

Найвпливовішим і найпродуктивнішим представником філософії матерії став неореаліст лорд Бертран Рассел, котрий хоч часом цікавився етичними і релігійними проблемами, але найбільшу увагу приділяв теоретичним питанням логіки, теорії пізнання, фізики та біології. За Расселом всіяка теоретична модель зайва, ідеал індивідуального порятунку він вважає «аристократичним» і таким, що протирічить демократичному ідеалу порятунку суспільств. Головна мета – досягнення щастя через виховання людей та прогрес науки і техніки.

На цей період припадає напрям неопозитивізму, що відрізняється поклонінням перед наукою, ще більшим ніж неореалізм, та строгими раціоналістичними, аналітичними і логічними установками.

Чимало представників філософії матерії мають заслуги у справі розвитку методології природничих наук і логіки. Однак їх філософські концепції виявились безпомічними перед великими людськими проблемами, з якими повинна мати справу філософська думка. В стосунку до питань моралі, релігії, страждань вони надто індиферентні. Саме через цю теоретичну слабкість і неспроможність вирішувати значні питання людської долі філософія матерії найменш цінна для філософської думки XX ст. Подальші філософські концепції вже у перші десятиліття XX ст. значно перевершили тези і самі проблеми філософів-матеріалістів.

Попри те, що вплив ідеалістичної школи з початком XX ст. зменшився, варто представити одного з найвидатніших ідеалістів цієї епохи, який виразно тяжів до позитивізму – італійського історика та історика мистецтв Бенедетто Кроче. Чотиритомне видання цього унікального вмишля «Філософія духа» (1902-1917 р.), яке вміщало блискучі студії з естетики, логіки, практичної філософії та філософії історії, значно вплинуло на всю європейську філософію нової доби. Його «Короткий начерк естетики» (1913 р.) досі вважається однією із найзнаменитіших праць з естетики. Естетика Кроче як наука про чуттєве споглядання є особливо оригінальна частина його філософської творчості. Мистецтво для Б. Крочене фізичний факт, а практична діяльність і повністю алогічна. Мистецтво – це єдність а точніше – багатократний синтез змісту і форми, споглядання і виразу, виразу і краси [2, с. 112-122]. Кроче стверджує повну тотожність філософії та історії: кожен філософ – історик і кожен історик – філософ, подібно як у філософії однієї людини вміщується історія її життя.

Для Кроче нема іншої реальності крім духа. Світ – це дух, синтез усіх синтезів. Він є чистим і безконечним розвитком. Ця безконечність – це тайна істинного Абсолюта: в ньому є все і все суще – це його прояв як момент вічного розвитку.

Якщо в центрі уваги філософії матерії є наукове пізнання, а ідеалізм обертається навколо ідеї, то згодом з'являються філософи, що намага-

ються пояснити дійсність за допомогою поняття життя. Це філософія актуалістів, для яких існує лише рух, розвиток, життя. Всі вони – ірраціоналісти і в якості істинного філософського методу визнають тільки інтуїцію, практику і життєве розуміння історії. Світ – це рухоме життя.

З появою філософії життєвого світу відбувається радикальний розрив із філософією XIX ст. До цього призвели історичні обставини: ілюзія прогресу зазнала в Європі значної поразки – від неї визволились не лише філософи, а й маси – до того ж ціною страхотливих жертв. Жахливі страждання в роки першої світової війни, революція та викликана нею небачена за масштабом жорстока громадянська війна на теренах зруйнованої Російської імперії – все це вимагало від філософів усвідомлення проблем людської особистості, звернення до питань призначення і долі, страждань, смерті і спільного життя людей у надто непевному світі.

Філософський життєвий ірраціоналізм викликав особливу увагу не лише мислителів, а й широких верств суспільства. В Англії цей напрям представили Джеймс і Ф. Шіллер; у Франції зійшла зоря одного з найвідоміших філософів нової доби – Анрі Бергсона. Його твори з питань психології («Матерія і пам'ять»), про засади метафізики («Творча еволюція»), про етику і філософію релігії («Два джерела моралі та релігії») користувались величезним успіхом не лише завдяки розробці дійсно нової філософської системи на потребу дня, а й через блискучу літературно – філософську мову.

Бергсон розглядає у якості інструменту в пізнанні просторової матерії інтелект, який здатен пізнати лише нерухоме. Його сфера – матерія. Але інтелект неспроможний зрозуміти справжню тривалість життєвого простору, саме життя. Цю тривалість можна пізнати лише завдяки інтуїції, власне з її допомогою можна в простому спогляданні відчуті і пережити реальність тривалості життя. Філософія життя стверджує свободу духа (душі) незалежність від матерії, безкінечну віддаленість від тваринного і навіть бачить можливість збереженості душі після смерті.

Відповідним до французької філософії життя у Німеччині став історизм, найвидатнішим представником якого був Вільгельм Дільтей. Особливої популярності його філософія набула після 1-ї світової війни. Історію Дільтей вважав ланцюгом випадковостей, який затягує і людину і народи. Впливати на хід історії неможливо.

Такої ж думки дотримувався відомий німецький культуролог Освальд Шпенглер (1888-1936). У своїй праці «Присмерк Європи» він виклав своє бачення історії людства як ланцюга організмів-культур, культурних циклів, яких він нарахував вісім і кожен з них триває близько тисячі років. Ці культури – єгипетська, індійська, вавилонська, греко-римська (аполлонська), вантантійсько-арабська (магічна), культура майя, західноєвропейська і наступною має стати русько-сибірська. Занепад західноєвропейської культури, за Шпенглером, розпочався у XIX ст., від часу поклоніння науково – технічному прогресу, що відчужує людину від природи і призводить до збіднення її духовного світу через надмірне захоплення матеріальними цінностями.

Мислителі філософії життєвого світу надали належного місця людині з її життєвими проблемами, привернення уваги до історичного процесу і цим підготували появу подальших, не менш конкретних, але більш сучасніших філософських течій.

Подібно до філософії життя подальший прорив у сферу раціонального здійснила філософія сутності, феноменологія, котра відкидає емпіризм, відмовляється від теорії пізнання і об'єктом свого дослідження обирає сутність феномена безпосередньої даності. Засновником напрямку феноменології у першій третині ХХ ст. став філософ Едмунд Гуссерль (1859–1938). Можна стверджувати, що феноменологічний метод Гуссерля розповсюдився на усю сучасну філософію, а його думки, викладені творах «Ідеї до чистої феноменології» (1913 р.), «Логіка формальна і логіка трансцендентальна» (1929 р.) та «Досвід і судження» (1939 р.) великою мірою інспірували розвиток ідей екзистенціалізму та метафізики.

Філософія сутності особливого значення надає особистості, яку розглядає в єдності особистого і сукупного. Головними носіями сукупності особистості є святе (церква) і духовні культурні цінності.

Соратник Гуссерля німецький мислитель Марк Шеллер в центрі системи ставить проблеми особистості. Особистість повністю індивідуальна – кожна людина тією мірою, якою вона є особистістю є єдине у своєму роді буття і цінність. Людина володіє первинним релігійним досвідом – релігія і віра дані завдяки дії самого Бога. Бог є вищим центром любові і дає особистості те, що є основою її змісту – свою любов.

Феноменологія відкрила шлях до визнання головних філософських позицій: об'єктивізму в пізнанні та справжнього характеру людського духа. Філософи сутності впритул підійшли до філософії існування та метафізики буття.

Дві потужні духовні течії, що призвели до радикального розриву із панівною філософською думкою ХІХ ст. – філософія життя (життєвого світу) та філософія сутності (феноменологія), проторили дорогу до значної популярності філософії **екзистенціалізму**. Найвизначнішими представниками цього філософського напрямку вважаються Габріель Марсель, Карл Ясперс, Мартін Хайдеггер, Жан-Поль Сартр, Альбер Камю, Микола Бердяєв, Володимир Соловйов, Лев Шестов. Всі вони виявилися глибокими і оригінальними дослідниками як найактуальнішої теми екзистенції людини у непевному і навіть ворожому світі, хоч справжнім предтечею цього філософського напрямку ХХ ст. і незаперечним духовним авторитетом в царині ірраціоналізму ще в половині ХІХ ст. став датський релігійний мислитель Серен Кьоркегор.

Розвитку екзистенціалізму сприяли моральні, політичні, соціально-економічні кризи, що актуалізувались на переламі століть, почуття тривоги і розгубленості перед першою світовою війною, під час війни і у непевні міжвоєнні роки. Бурхливий розвиток науки і техніки, мілітаризація, безсилля перед режимами та ідеологією визискування винесли на потребу часу такі філософські проблеми суперечності між внутрішнім світом людини і навколишньою дійсністю, проблему самотності, пошуку власного «Я», сенсу життя і місця у світі, проблему внутрішнього вибору.

Екзистенціалізм активно використовує феноменологічний метод філософії сутності і розвиває ідеї філософії життя, її актуалізм, аналіз часу, критику раціоналізму і часто критику природничих наук. Значною мірою авторитетом для екзистенціалістів є А. Бергсон, а для «атеїстичного крила» – Ф. Ніцше. Головним предметом дослідження є екзистенція (існування). Йдеться про специфічний людський спосіб буття: тільки людина володіє екзистенцією, а, точніше, сама є нею. Для філософів цього напрямку екзистенція співпадає з тимчасовістю – вона ніколи не є, але **створює** себе у свободі, вона **стає**. На відміну від філософії життя екзистенціалісти розглядають людину як чисту суб'єктивність, а не як прояв космічного життєвого потоку-людина вільно створює себе, вона є власною свободою [16, с. 72-103].

За ставленням до релігії виділяється теїстичний та атеїстичний напрямки. Теїстичний представляють Серен Кьоркегор, Марсель Габріель, Карл Ясперс (з ухилом у трансценденталізм), Володимир Соловйов, Микола Бердяєв. Своєрідний атеїзм проявлений у М. Хайдеггера, і відвертим атеїзмом характеризують філософи – літератори Ж. П. Сартр та А. Камю. Так, наприклад, Сартр під значним впливом Ніцше взагалі відмовляється від виправдання серйозного ставлення до життя, стверджує абсолютну його безсенсність і не бачить сенсу в релігії.

Серед екзистенціалістів найбільше «споріднений» з Кьоркегором Габріель Марсель (1889-1973). У своєму вченні Г. Марсель розрізняє **проблему і тайну**. Проблема – це те, що постає перед людиною і що вона може об'єктивно розглядати. Тайна – це те, у що сама людина втягнута, і що не може бути поза людиною. Власне тайна є важливою для філософа, вона є тим, що ніколи не стає об'єктом, тим, що співвідноситься із собою і тим самим із своєю трансцендентністю [3, с. 219-289].

Екзистенціалізм – це, по суті, повернення до світоглядно важливих питань людської долі. У європейській культурі це стало закономірним, оскільки у грецькій, римській та християнській філософії значне місце посідали метафізичні вчення. Однак при всіх великих успіхах усвідомлення екзистенціалістами випадковості існування і трансценденції Бога ще глибоку розробку цих питань дав наступний напрям сучасної метафізики, який дав визначення всесвітньої історії як здійснення вічного плану Бога.

Проведений аналіз розвитку і змін філософських течій в Європі в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. дає змогу констатувати виразну тенденцію поступового переходу до домінантності над провідними раціоналістичними філософськими школами нових ірраціоналістичних напрямів, таких як філософія життя, філософія сутності (феноменологія) та філософія існування (екзистенціалізм).

Фактично ірраціоналізм вже у міжвоєнні часи стає стрижнем культурного розвитку і кличе до життя символізм, для якого головне – це непізнане у світі і в людській душі.

В архітектурі чи не найяскравіше (у порівнянні з іншими видами мистецтва саме через її призначення створювати середовище існування соціуму), інспіровані новими філософськи – сві-

тоглядними тенденціями творчі пошуки призвели до бурхливого розвитку стилю модерн саме на рубежі століть. В модерні стереоскопічно відзеркалені намагання примхливо поєднати раціо технічних досягнень, втілених у новітніх матеріалах і конструкціях, з відверто ірраціонально-символічним нестримним декором, що тяжів до історичного романтизму, природних та екзотичних мотивів, демонструючи відносність канонів і переваг архітектонічної чистоти.

Перед першою світовою війною з'явилась значна кількість ідей, що радикально змінювали традиційні уявлення про мистецтво: абстракціонізм, футуризм, кубізм, супрематизм, та ін. Спочатку вони вражали уяву, а поступово захоплювали увагу і простір. Архітектура як головний елемент організації життєвого простору людини і водночас мистецтво, що у всі часи характеризувалось специфічною абстрагованістю від зображального характеру інших видів мистецтв (за винятком музики) являє собою ту саму інтуїтивну єдність а, точніше, «багатогранний синтез змісту і форми, споглядання і виразу, виразу і краси» як сказав Бенедетто Кроче [2, с. 112-122]. Тому цілком закономірною стала зацікавленість архітектури початку ХХ ст. новаторськими мистецькими ідеями, в яких відчувався подих епохи перемагаючого ірраціоналізму і які набагато органічніше відповідали структурі новітніх технічних і технологічних досягнень, ніж еkleктичне буяння декоративності епохи модерну. Так був покликаний і архітектурну царину стиль ар деко, який мав стати перехідним від «неканонічного» модерну до функціоналізму з його аристократичним аскетизмом форм, ліній, площин, прорізів.

Однак на початках своєї ірраціональної свободи ар деко, реагуючи на екзистенційний страх європейського суспільства перед воєнним катаклізмом і його бажання знову відчути спокій у розкошах життя – тепер уже в першу чергу в інтер'єрах нових споруд, де хромована і нікельована сталь, найсучасніші матеріали меблів і устаткування в естетиці сучасних технізованих форм знаходяться у театралізованому симбіозі із золотом мозаїк, інкрустацією із слонової кістки, розкішними барвистими тканинами, вишуканими світильниками, скульптурою, – ар деко таким чином прагне створити загубленому поколінню ілюзію благополуччя і впевненості.

Тим не менше естетично-світоглядні завдання співзвучно із зміною соціокультурних потреб досить швидко приводять до своєрідного

архітектурно-мистецького катарсису майже за Кьоркегором – від надміру до стриманості, від розкоші – майже до аскетизму, де домінують стає чистота форми, її особлива глибинна одуховленість. Так екзистенціальний напрям у філософії знайшов свій специфічний вираз в архітектурі перших десятиліть ХХ ст. і впевнено актуалізував архітектурні пошуки в напрямку визнаваної екзистенціалістичної аскези і чистоти – як головних умов пізнання буття і людської духовності, не затьмареної пошуками ілюзорних і примхливих бажань.

Можна вважати, що зародження і розвиток новаторських ідей функціоналізму було потребою нової естетики і нової гармонії для нового суспільства, що вже не могло вдовольнитись старим способом мислення і пізнання. У цьому контексті особливо слід зазначити, що намагання представити архітектурно-мистецькі пошуки функціоналізму (конструктивізм) як перемогу раціонального (прагматичного, суто функційного, технологічного) над ірраціональним (естетично-інтуїтивним, художньо-індивідуальним) є безпідставно спрощеним і хибним. Достатньо згадати надзвичайної сили естетично-ірраціональну виразність в першу сакральних творів апологетів функціоналізму (Ле Корбюзьє, Р. Нойтри, А. Сарініна, А. Аалто, Ф. Л. Райта та ін.).

Висновки з даного дослідження. Аналіз розвитку і змін філософських течій на фоні всеохоплюючої кризи в Європі на початку ХХ ст. виявив виразний перехід від раціоналістичної філософської школи до ірраціоналістичних напрямків, таких як філософія життя, філософія сутності і домінуючого протягом наступних десятиліть екзистенціалізму.

В європейському архітектурному мистецтві нові філософські тенденції інспірували зацікавленість новаторськими ідеями ірраціоналізму, що від т.з. «1-го інтернаціонального стилю» або «неканонічного» модерну покликав у архітектурну царину стиль ар деко як перехідний до «2-го інтернаціонального стилю» – функціоналізму (конструктивізму).

Стиль функціоналізму після перенасичення ар-деко диктованою потребами масової емоційності примхливою розкішністю став своєрідним архітектурно – мистецьким катарсисом у стриманості та чистоті форм і пропорцій, екзистенційним входженням у етичну сферу, являючи своїми найвидатнішими творами осягнення вищої ірраціонально-інтуїтивної духовності.

Список літератури:

1. Бердяев Н. «Философия свободы» – М. 1971, 302 с.
2. Бенедетто Кроче «Эстетика как наука о выражении» ч. 1, М. – 1920, с. 112-122.
3. Бохенский Ю. «Современная европейская философия. Philosophie der Gegenwart. М. – 1959, с. 219-289.
4. Фрейд Зигмунд «Основные психологические теории». – М. 2006, 400 с.
5. Nietzsche F. «Der Wille zur Macht». – Bonn 1921, 124 с.
6. Кьоркегор С. «Страх и трепет». – М. 1992, 182 с.
7. Мамардашвили М. «Два этапа развития буржуазной философии». – М. 1972. – 170 с.
8. Овасьян К. «Эстетическая сущность интуитивной философии Анри Бергсона» Ереван 1987, с. 116-192.
9. Рассел Б. «Хрестоматия истории философии» ч. 2: «Современная западная философия» М. – 1994, с. 204-318.
10. Руткевич А. «От Фрейда к Хайдеггеру». – М. – 1993, с. 97-116.
11. Stone Irving «Pasje utajone. Zycie Zygmunta Freuda». – Warshawa 1978, с. 235-310.
12. Тейяр де Шарден «Феномен человека». – М. 2002, 187 с.
13. Хайдеггер М. «Время и Бытие». – М. 1993, 307 с.
14. Херрман Ф. «Понятие феноменологии у Хайдеггера и Гуссерля». – Томск 1997, с. 72-106.

15. Цвейг С. «Фридрих Ницше». – Таллин 1990, с. 101-110.
16. Шестов Л. «Кьеркегор и экзистенциальная философия». – Париж 1939, с. 72-103.
17. Шопенгауэр А. «Мир как воля и представление». – М. – 1993, т. 1, с. 302-344.
18. Ярошевец В. «Історія філософії». – К. – 2002, 704 с.
19. Філософський енциклопедичний словник. – К. – 2002.

Перетятко Д.Ю.

Львовская национальная академия искусств

ИРРАЦИОНАЛЬНАЯ ФИЛОСОФСКАЯ ОСНОВА ЛЬВОВСКОГО МОДЕРНИЗМА В ЕВРОПЕЙСКОМ КОНТЕКСТЕ

Аннотация

В данной статье рассматривается процесс изменения рационалистического мировоззрения на иррационалистично-философскую парадигму в конце XIX века. – 30-х годах XX века, что радикально повлияло на изменение эстетических критериев в Европе. Это изменение отчетливо проявляется в эпоху модернизма в архитектурном искусстве Львова, который в то время был центром провинции Австро-Венгрии, а впоследствии одним из культурных центров Польши.

Ключевые слова: философия, идеализм, материализм, рационализм, иррационализм, идея, жизненный мир, сущность, феноменология, существования, интуиция, витализм, историзм, экзистенциализм, трансценденция, ар деко, функционализм.

Peretyatko D.Y.

Lviv National Academy of Arts

IRRATIONAL PHILOSOPHICAL BASIS OF MODERNISM IN LVIV IN A EUROPEAN CONTEXT

Summary

This article discusses the process of changing the rationalistic worldview on irrationalistic-philosophical paradigm in the late nineteenth century. – 30-ies of XX century that radically affected the change in aesthetic criteria in Europe. This change is clearly manifested in the era of modernism in architecture of Lviv, which at that time was a province of Austria-Hungary, and later one of the cultural centers of Poland.

Keywords: philosophy, idealism, materialism, rationalism, irrationalism, nature, phenomenology, existence, intuition, vitalism, historicism, existentialism, transcendence, art Deco, functionalism.